

uroelige Esse ved at danne sig et nyt Verdensbillede, langt videregaaende og dybere, til de yderste Solsystemer og ned til Atomernes næsten mirakuløse Verden. Disse Mennesker føler og tænker helt anderledes end tidligere Generationer, men de er dog Medlemmer af det danske Folk, og der bliver flere og flere af dem. De ønsker en Stat, der er frigjort fra Kirken, fra dogmatiske Stridigheder, fra religionspolitiske Kampe og alt, hvad dermed hører sammen. De har fundet en ny Livs- og Samfundsopfattelse, men de er ogsaa danske Borgere, og man ønsker i allerhøjeste Grad, netop ud fra saadan redelig, frisindet, borgerlig Side, Kirkens Adskillelse fra Staten hurtigst muligt og klarest muligt og saa helt som muligt.

Disse Mennesker mener, at vi netop er i Færd med at gennemføre al Religions etiske Principper i langt fuldere Maal, end man gennem mange Aarhundreder har formaet at gøre det fra Kirkens Side. Foruden den intellektuelle Begejstring i disse Kredse er der en social-etisk Livs- og Samfundsopfattelse af overordentlig stor Værdi. Læg Mærke til et Skrift som Krapotkins sidste, som han ikke fik helt færdigt, inden han døde, alt for tidligt, hvor han udleder hele sin social-etiske Livs- og Samfundsopfattelse biologisk og sociologisk. Man kan der fordybe sig i et Aandsliv, der for mange fuldt ud staar Maal med det, som nogle finder tilfredsstillt i kirkelige Kredse. Tidens Uro, Tidens religiøse Trang eller etiske Trang føler sig ogsaa tilfredsstillt rent borgerlig-frisindet. Ogsaa disse Mennesker, der er Borgere i det danske Samfund, har et Krav paa, at en kirkepolitisk Lovgivning tager Hensyn hertil.

Det mest ideale i alle Henseender er den fuldkomne Adskillelse af Stat og Kirke. Lad saa dem, der føler deres religiøse og etiske Trang bedst tilfredsstillt, dem, der føler, at de faar de stærkeste Kræfter indenfor Kirken, indenfor Menigheden, optage en Kappelstrid med dem fra den anden Side, dem med det nye Verdensbillede, som mener, at man der kan gøre en social og etisk Indsats af den største Værdi. Lad dem kappes. Jeg tror, at denne Klarhed, dette frie Valg, der adskiller Kirke og Stat, netop vil være det rette i denne underlige, gærende, urolige og mærkværdige Tid, vi lever i efter Krigen.

Det har jo altid været saaledes efter de store Krige og Omvæltninger, at der kommer en Tid med Uklarhed, Usikkerhed og Uro, med Overtro af den mærkværdigste Art, med Sammenblanding af litterær Sensation og Geschäft og en Religiositet af den uappetitligste Art, — kadaverreligiøs Pladderfilosofi i Filmsanretning. Der er meget af den Slags, som ikke forekommer mig hyggeligt. Der trænges til Klarhed efter Gæring. Lad os derfor stille Valget fuldkommen frit, lad enhver Borger —, saa langt tror jeg dog vi er kommet i aandelig Udvikling og aandelig Modenhed — blive stillet frit, fra han naar til Skelsaar og Alder, overfor dette Valg, om han vil søge sin etiske Trang, sin Idealisme tilfredsstillt paa Kirkens Veje, indenfor Kirkens Mure, eller han vil gøre det ude i det frie, borgerlige Liv, paa den moderne Naturforsknings og den moderne Videnskabs Grund.

Lad os blive fri for denne Sammenblanding, denne Sammenvævning, denne Sammenæltning af borgerligt og religiøst. Lad hver gaa sine Veje, og lad dem fra begge Sider optage den ædle Vædekamp om, hvem der kan skabe — det faar Historien dømme om — det frieste, fyldigste, skønneste og ædleste Menneskeliv og Samfundsliv. Vi hjælper til Redelighed og Klarhed ved at gaa den Vej, som min Kollega foreslaar. Vi bliver i Sammenvævningen og Sammenæltningen og Indfiltreringen og Uredeligheden, hvis vi ikke tager Skridtet fuldt ud. Lad os derfor gaa den Vej og gaa den hurtigst muligt.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Pürschel har Ordet for en kort Bemærkning.

Pürschel: Foranlediget af en Udtalelse, det ærede Medlem Hr. Povlsen fremsatte, ser jeg mig nødsaget til at sige, at vi for vort Vedkommende ikke kan opfatte Sagen saaledes, at vi i nogen Henseende danner parlamentarisk Basis for denne Regering. En Række Udtalelser i den radikale Presse og her i Salen giver god Grund til at tvivle om, at Regeringens parlamentariske Basis er i Orden; og der lyder jo nu en positiv Udtalelse paa det radikale Partis Vegne om, at den ikke er i Orden. Jeg opfordrer Regeringen til, hvis den er i Tvivl